

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำธุรกิจวัตถุอันตราย

วัตถุอันตรายนั้นเป็นวัตถุที่มีคุณสมบัติเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขอนามัย ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นในการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมมากกว่าการทำธุรกิจในวัตถุประเภทอื่น ๆ ซึ่งการทำธุรกิจโดยทั่วไปแล้วย่อมมุ่งหวัง ถึงผลกำไรที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้ประกอบการ เพื่อให้กิจการสำหรับผู้ประกอบการนั้นสามารถดำเนินการต่อไปได้ ดังนั้นจึงทำให้การประกอบธุรกิจโดยทั่วไปมุ่งเน้น ไปที่การขายให้ได้จำนวนมาก แต่การประกอบธุรกิจที่มีการเกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายนั้น หากคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์หรือรายได้แล้ว อาจส่งผลกระทบต่อ ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย หรือทรัพย์สินของผู้บริโภคได้ อีกทั้งจากสภาพของตัววัตถุอันตรายนั้นเมื่อมีการ ใช้งานมากขึ้นก็ย่อมมีผลเสียที่ เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของมนุษย์มากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นในเรื่องของการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับวัตถุอันตรายจึงจะคำนึงถึงแต่เพียงการเน้นปริมาณ ในการขายเหมือนสินค้าอื่น ๆ ย่อมไม่ถูกต้องเพราะ จะส่งผลเสียในภายหน้าอย่างมากซึ่งไม่คุ้มค่ากับรายได้ที่เกิดขึ้นจากการขายวัตถุ อันตรายนั้น เนื่องจากรัฐต้องใช้งบประมาณ ไปดูแล ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต เพราะฉะนั้น ในการทำธุรกิจเกี่ยวกับวัตถุอันตรายจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีการออกกฎหมายควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจดังกล่าว ให้มีการดำเนินการประกอบธุรกิจอย่างเหมาะสม และ เป็นธรรมต่อผู้บริโภค อีกทั้งผู้ประกอบการยังควรที่จะต้องดูแลรับผิดชอบถึงของเสียที่จะเกิดขึ้นจากการใช้วัตถุอันตรายด้วย ซึ่งของเสียดังกล่าวหากไม่มีการจัดการที่เหมาะสมแล้วย่อมส่ง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และส่งผลกระทบต่อมาถึงมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จะเห็นได้ว่ากฎหมายของไทยที่มีการบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันนั้นยังมีความไม่เหมาะสมเพียงพอสำหรับการจัดการควบคุมดูแลในการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเท่าที่ควร อีกทั้งยังไม่มีมาตรการในการจัดการของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นจากการใช้งานทั้งในภาคการเกษตรและครัวเรือนอีกด้วย ซึ่ง การที่ไม่มีกฎหมาย ควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับวัตถุอันตราย จึงก่อให้เกิดปัญหาขึ้นหลายประการดังนี้

ปัญหาการควบคุมการโฆษณาสินค้าที่เป็นวัตถุอันตราย

ในการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายนั้น ปัญหาสำคัญประการแรกที่จะกล่าวถึงได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมการโฆษณาสินค้าที่เป็นสินค้าอันตราย เนื่องจากในการขายสินค้าโดยทั่วไปในปัจจุบันนี้ เพื่อให้สินค้าเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคจึงต้องมีการโฆษณาสินค้าด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การโฆษณาในสื่อวิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ในการโฆษณาสินค้าเหล่านี้มักจะมีการกล่าวถึงสรรพคุณของสินค้าในด้านดีเท่านั้น โดยไม่มีการกล่าวถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจากสินค้าของตนเอง ซึ่งรายละเอียดต่าง ๆ นั้นผู้บริโภคส่วนมากต้องเป็นผู้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งค่านั้นเอง หากไม่มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมก็จะเชื่อตามคำกล่าวอ้างในโฆษณานั้น เพราะฉะนั้นการโฆษณาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะแสดงให้ผู้บริโภคเข้าใจถึงสินค้าของผู้ประกอบการได้มากกว่าสื่อชนิดอื่น

เนื่องจากสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายนั้นเป็นสินค้าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายอนามัย ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้นการโฆษณาสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายจึงควรที่จะมีหลักเกณฑ์ในการโฆษณาสินค้าแตกต่างไปจากสินค้าโดยทั่วไป เพราะหากมีการใช้หลักเกณฑ์อย่างเดียวกันกับสินค้าทั่วไปแล้ว ย่อมมีการเสี่ยงที่จะกล่าวถึงความไม่อันตรายของสินค้านั้นที่อาจเกิดขึ้นกับตัวผู้บริโภคหรือสิ่งแวดล้อมได้ อีกทั้งการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ ยังสามารถเข้าถึงประชาชนทั่วไปได้อย่างกว้างขวางเพราะฉะนั้นหากมีการควบคุมการโฆษณาอย่างดีแล้วย่อมทำให้สามารถสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ผู้บริโภคสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายได้อีกทางหนึ่งด้วย

ในการควบคุมการโฆษณาสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายนั้น ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 มาตรา 51 ซึ่งบัญญัติว่า “การควบคุมการโฆษณาวัตถุอันตรายให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค และเพื่อประโยชน์ในการควบคุมการโฆษณาให้ถือว่าวัตถุอันตรายที่มีการกำหนดควบคุมตามมาตรา 20 (1) เป็นสินค้าที่มีการควบคุมฉลากโดยคณะกรรมการควบคุมฉลากตามกฎหมายดังกล่าวโดยอนุโลม”

จากมาตรา 51 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 นั้นจะสังเกตเห็นได้ว่าการกำหนดให้การโฆษณาสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายนั้นมีการควบคุมเช่นเดียวกับการโฆษณาสินค้าทั่วไปที่มีต่อผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคนั้นมีการวางหลักเกณฑ์ในเรื่องของการโฆษณาไว้ดังนี้

มาตรา 22 ได้วางหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับการโฆษณาสินค้าต่อผู้บริโภคซึ่งมีการกำหนดข้อความที่ใช้ในการโฆษณานั้นต้องไม่ใช่ข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค หรืออาจก่อให้เกิด

ผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ซึ่งข้อความที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้บริโภคนั้นในมาตรา 22 ได้กำหนด ตัวอย่างของข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคไว้ 5 ประการด้วยกัน คือ

1. ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง แต่ข้อความที่บุคคลทั่วไปทราบได้ว่าเป็นไป ไม่ได้โดยแน่แท้ นั้นไม่ถือว่าเป็นข้อความเท็จหรือเกินความจริงที่ต้องห้ามในการโฆษณาตามข้อนี้
2. ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญ ที่เกี่ยวกับสินค้าหรือบริการไม่ว่าจะกระทำโดยใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันไม่เป็นความจริงหรือ เกินความจริง หรือไม่ก็ตาม
3. ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม หรือนำไปสู่ความเสียหายในวัฒนธรรมของชาติ
4. ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน
5. ข้อความอย่างอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

หลักเกณฑ์ทั่วไปในมาตรา 22 นั้นเป็นการใช้ห้ามในการโฆษณาสินค้าทั่วไปซึ่งมักจะมี การโฆษณาในลักษณะที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค โดยพยายามจูงใจผู้บริโภคให้ซื้อสินค้าของผู้ ประกอบกิจการเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเรื่องปกติสำหรับการทำธุรกิจ แต่ใน ส่วนของสินค้าอันตราย นั้นผู้ศึกษามีความเห็นว่าการกำหนดข้อความเพียงแต่เรื่องการใช้ข้อความที่ไม่เป็นธรรมแก่ ผู้บริโภคนั้นยังไม่เป็นการเพียงพอต่อการควบคุมการโฆษณาสำหรับสินค้าที่เป็นวัตถุอันตราย เนื่องจากกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคนั้นมีเจตนารมณ์ในการที่ต้องการให้มีการโฆษณาสินค้า ต่อ ผู้บริโภคอย่างเป็นธรรมและปกป้องคุ้มครองผู้บริโภค จากการโฆษณาสินค้าที่อาจทำให้ผู้บริโภค ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าอย่างไม่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าได้ตามคุณภาพ และราคาที่เหมาะสมต่อสินค้านั้นอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นการป้องกันไม่ให้ เกิดการฟ้องร้องคดี เกี่ยวกับการโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมเนื่องจากการฟ้องคดีย่อมเป็นภาระแก่ผู้บริโภคมากกว่าความ เสียหายที่ได้รับดังนั้นจึงต้องมีการคุ้มครองผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค แต่ใน กรณีของสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายนั้นการโฆษณานอกจากจะต้องเป็นก ารโฆษณาที่เป็นธรรมกับ ผู้บริโภคแล้วการโฆษณาสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายยังควรที่จะต้องมีการกำหนดคำเตือนหรือข้อควร ระวังให้ไว้ในกาโฆษณาสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายนั้นด้วยเนื่องจากการโฆษณาที่มุ่งเน้นแต่การให้ ประชาชนมาซื้อสินค้าและใช้สินค้าเป็นจำนวนมากย่อมเป็นผลเสี ยต่อการใช้สินค้าที่เป็นวัตถุ อันตรายเนื่องจากสินค้าประเภทนี้ควรจะมีการใช้งานเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพราะอย่างยิ่งมีการใช้งาน มากขึ้นเท่าใดย่อมมีการทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพชีวิตของผู้บริโภคมากขึ้น เท่านั้น เพราะฉะนั้น การใช้หลักเกณฑ์การ โฆษณาโดยมุ่งเน้นความเป็นธรรม ต่อผู้บริโภคจึงไม่เป็นการเพียงพอสำหรับ การโฆษณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

เนื่องจากการโฆษณาสินค้าตามสื่อต่าง ๆ นั้นสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ง่ายและยังสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้บริโภคได้ง่ายกว่าการใช้ฉลาก หรือการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น ดังนั้นจึงสามารถใช้การโฆษณาสร้างความตระหนักให้ทราบถึงความเป็นพิษภัยที่จะเกิดขึ้นต่อสุขภาพและผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมผ่านการโฆษณาได้อีกด้วย เนื่องจากการโฆษณาให้ทราบถึงความ เป็นภัยของสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายนั้นย่อมจะทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าในประเภทนี้น้อยลง หากไม่มีการออก กฎหมายเพื่อควบคุมการโฆษณาเช่นนี้แล้วย่อมไม่มีทางที่ผู้ประกอบการหรือเจ้าของ สินค้าทั้งหลายมีการออกคำเตือนหรือข้อควรระวังเหล่านั้นอย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นจึงมีความ จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในกฎหมายให้มีการใส่คำเตือน ข้อควรระวัง หรือการปลุก จิตสำนึกให้แก่ผู้บริโภคได้ทราบถึงอันตรายจากการใช้สินค้าที่เป็นวัตถุอันตราย เพิ่มเติมจากการ โฆษณาสินค้าที่มุ่งเน้นถึงความเป็นธรรมต่อผู้บริโภคเท่านั้น

นอกจากในเรื่องของความเหมาะสมเกี่ยวกับบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคุ้มครอง ผู้บริโภคที่ยังไม่เหมาะสมอย่างเพียงพอกับสินค้าที่เป็น วัตถุอันตรายแล้ว ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ไม่ควรให้การโฆษณาสินค้าซึ่งเป็นวัตถุอันตรายนั้นอยู่ภายใต้กฎหมาย พระราชบัญญัติคุ้มครอง ผู้บริโภค พ.ศ.2522 เนื่องจากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคนั้นมีภาระหน้าที่ตามกฎหมายในการ คุ้มครองผู้บริโภคในด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านฉลาก ด้านการโฆษณาสินค้าในทุกประเภท และการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านของสัญญา ด้วยภาระหน้าที่ ที่มีมากหลายประการอาจทำให้ขาดความเชี่ยวชาญในด้านการควบคุมสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายซึ่ง ควรได้รับการควบคุมดูแลมากกว่าสินค้าโดยทั่วไป แม้ ว่าในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 24 จะ ได้มีการบัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาในการออกคำสั่ง ดังนี้คือ

1. กำหนดให้การโฆษณานั้นต้องกระทำไปพร้อมกับคำแนะนำหรือคำเตือนเกี่ยวกับ วิธีใช้หรืออันตราย ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนด ทั้งนี้ โดยคณะกรรมการ ว่าด้วยการโฆษณาจะกำหนดเงื่อนไขให้แตกต่างกันสำหรับการ โฆษณาที่ใช้สื่อโฆษณาต่างกันก็ได้
2. จำกัดการใช้สื่อโฆษณาสำหรับสินค้านั้น
3. ห้ามการโฆษณาสินค้านั้น

ซึ่งจะเห็นได้ว่าอำนาจทั้ง 3 ประการข้างต้นของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาในส่วน ใหญ่ยังไม่ได้นำมาใช้กับวัตถุอันตรายที่นำมาใช้แก่ภาคครัวเรือนแต่ประการใด โดยสังเกตได้จาก สารเคมีในการกำจัดแมลงต่าง ๆ สารเคมีในการทำมาสะอาดบางชนิด ซึ่งเป็นวัตถุอันตรายนั้น ในการโฆษณาก็ได้มีการใส่คำเตือนถึงการ ใช้ หรือบ่งบอกว่าเป็นวัตถุอันตราย แต่อย่างไรก็ตาม จึงเห็นได้ว่าคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาไม่สามารถควบคุมดูแลสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายได้ดี

เพียงพอ ดังนั้นเมื่อไม่มีการควบคุมที่ดีเพียงพอแล้ว ก็อาจทำให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เพียงพอที่จะทำความเข้าใจว่าวัตถุดิบที่นำมาเสนอขายเหล่านี้ มีอันตรายอย่างไรและหากไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องจะเสียหายอย่างไร

แม้จะกล่าวไว้ในรายละเอียดที่เกี่ยวกับวัตถุดิบที่นั้นจะบรรจุอยู่ในฉลากอยู่แล้ว แต่เนื่องจากผู้บริโภคส่วนมากจะจดจำเนื้อหาใจความเกี่ยวกับสินค้าที่มาจากกรณีโฆษณาเสียเป็นส่วนใหญ่และให้ความสำคัญการฉลากของสินค้าน้อยกว่าการโฆษณา เพราะฉะนั้นในการโฆษณาสินค้าที่เป็นวัตถุดิบจึงควรจะมีการให้คำเตือนที่เหมาะสมและควบคุมโดยหน่วยงานที่มีความรู้ด้านนี้โดยตรง

ปัญหาอายุความในการฟ้องคดีเกี่ยวกับวัตถุดิบ

สินค้าที่เป็นวัตถุดิบนั้นสามารถก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยของผู้บริโภคได้ ซึ่งเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นก็ย่อมต้องมีการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากอีกฝ่ายหนึ่ง และการฟ้องร้องคดีที่เกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากวัตถุดิบนั้นจะมีความแตกต่างจากการฟ้องคดีละเมิดโดยทั่วไป เนื่องจากการก่อให้เกิดความเสียหายของวัตถุดิบนั้นมักจะเกิดจากการสะสมของสารเคมีในร่างกายของมนุษย์ หรือสัตว์ ดังนั้นความเสียหายที่เกิดขึ้นจึงเกิดขึ้นแบบสะสมและเรื้อรัง ซึ่งไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ง่าย หรือในบางกรณีอาจส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมซึ่งจะทำให้ความเสียหายนั้นไม่ได้เกิดขึ้นกับตัวผู้บริโภคสินค้าที่เป็นวัตถุดิบเท่านั้น แต่ความเสียหายยังอาจส่งผลไปยังรุ่นลูกและหลานต่อไปด้วย ซึ่งการที่จะนำหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับระยะเวลาการฟ้องคดีแพ่งทั่วไปมาบังคับใช้กับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากวัตถุดิบนี้จึงไม่เป็นการเหมาะสมนัก

สำหรับความเสียหายที่มีลักษณะเป็นสารพิษที่สะสมอยู่ในร่างกาย หรือความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น ก็ได้มีกฎหมายหลายฉบับที่ได้มีการกำหนดอายุความในการฟ้องคดีไว้เป็นพิเศษ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดี ผู้บริโภค พ.ศ.2551 โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดอายุความในการเรียกร้องค่าเสียหายไว้ในมาตรา 13 โดยกำหนดให้กรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย โดยผลของสารที่สะสมอยู่ในร่างกายของผู้บริโภค หรือเป็นกรณีที่ต้องใช้เวลาในการแสดงอาการ ให้ผู้บริโภคใช้สิทธิเรียกร้องภายในสามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย

การนำอายุความตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551 มาบังคับใช้นั้น ผู้ที่จะกล่าวอ้างอายุความดังกล่าวต้องเป็นผู้บริโภคเสียก่อน ซึ่งในมาตรา 3 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ผู้บริโภค” ไว้ โดยกำหนดให้ใช้ความหมายตามความในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค และกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ผู้บริโภค” หมายความว่า “ผู้ซื้อ หรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม ” และในพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้เสียหาย” ไว้หมายถึง “ผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย” ซึ่งหากเป็นกรณีที่ผู้ได้รับความเสียหายจากวัตถุอันตรายนั้นเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้บริโภคตามความหมายในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค และไม่เป็นผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายในสินค้าที่ไม่ปลอดภัย แล้วก็ไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตามอายุความที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ได้ เช่น ในกรณีที่ผู้ได้รับความเสียหายเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้นแต่ไม่ได้เป็นผู้บริโภค อาทิ ลูกจ้างที่ทำงานเกี่ยวกับวัตถุอันตราย ผู้ขายสินค้าที่ต้องมีการสัมผัสหรือทดลองสินค้า ซึ่งบุคคลเหล่านี้ไม่ถือว่าเป็นผู้บริโภคแต่ต้องได้รับผลกระทบจากวัตถุอันตรายเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างหรือผู้ขายสินค้าก็ยังมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ได้ภายในอายุความที่บัญญัติไว้ในทำนองเดียวกัน

2. พระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้กำหนดอายุความในการเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ไว้ในมาตรา 12 โดยกำหนดให้มีอายุความในการเรียกร้องค่าเสียหายนั้นเป็นอันขาดอายุความเพื่อพ้น 3 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงความเสียหายและรู้ ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบ หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันที่มีการขายสินค้านั้น และในกรณีที่ความเสียหายเกิดโดยการสะสมอยู่ในร่างกาย หรือเป็นกรณีที่ต้องใช้เวลาในการแสดงอาการ ผู้เสียหายหรือผู้ฟ้องคดีแทนต้องฟ้องคดีภายใน 3 ปี นับแต่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย

จากพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 นั้น การใช้กำหนดอายุความตามกฎหมายฉบับนี้จะต้องเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งสินค้านั้นไม่ได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในทุกกรณี เนื่องจากคำว่าสินค้าไม่ปลอดภัยตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ หมายถึง “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย หมายความว่า สินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิด

ความเสียหายขึ้นได้ไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุจากควมบกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้อง หรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งานและการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้ ” ซึ่งจากความหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า วัตถุอันตรายที่จะเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นต้องเป็นวัตถุอันตรายที่มีความบกพร่องจากการผลิตหรือการออกแบบ หรือมีการให้คำเตือน การกำหนดวิธีใช้ การเก็บรักษา หรือข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง จึงจะเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เพราะฉะนั้นวัตถุอันตรายที่มีการผลิตมีการออกแบบที่ไม่บกพร่อง และมีการให้คำเตือนดีแล้ว แต่ก็มีกรก่อให้เกิดอันตรายในภายหลังด้วยสภาพของตัววัตถุอันตรายนั้นเอง ก็ไม่อาจใช้อายุความเรียกร้องตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้

3. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ได้กำหนดอายุความในการเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากวัตถุอันตรายไว้ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 67 โดยมีหลักให้การฟ้องคดีเป็นอันขาดอายุความเมื่อพ้น 3 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงความเสียหาย ความเป็นวัตถุอันตราย และรู้ตัวผู้ต้องชดเชยทดแทนและถ้ามีการเจรจาตกลงไกล่เกลี่ยกันเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนระหว่างผู้ต้องรับผิดชอบผู้มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนให้อายุความสะดุดหยุดอยู่จนกว่าจะไม่สามารถเจรจาตกลงกันได้

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับนั้นมีการกำหนดอายุความไว้ในทำนองเดียวกัน คือ มีการกำหนดให้ผู้บริโภค ใช้สิทธิเรียกร้องภายใน 3 ปี นับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบธุรกิจที่ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความเสียหายของวัตถุอันตรายที่เกิดขึ้นนั้นอาจเริ่มจากอาการเล็กน้อยจนลุกลามใหญ่โต ซึ่ง ในขณะที่เกิดอาการดังกล่าวนั้น ย่อมถือว่าผู้บริโภคได้ทราบถึงความเสียหายแล้ว และหากในขณะนั้นทราบถึงตัวผู้ประกอบการผู้ต้องรับผิดชอบด้วยก็จะมีอายุความในการฟ้องคดีเพียง 3 ปีเท่านั้น และถึงแม้เป็นกรณีที่ไม่ทราบถึงตัวผู้ต้องรับผิดชอบ ซึ่งมีอายุความ 10 ปี ก็จะมีกรณีที่การเกิดอาการนั้นมีลักษณะเรื้อรัง ซึ่งใช้ระยะเวลาในการที่ความเสียหายจะลุกลามใหญ่โตจนมีความคิดที่จะฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายนั้น ก็อาจใช้เวลานานกว่า 10 ปี ซึ่งทำให้ผู้บริโภคเสียประโยชน์ในการเรียกร้องค่าเสียหายที่ควรจะได้รับจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ เช่น การสะสมเรื้อรังจากอาการไอจนถึงการเป็นมะเร็งปอด ซึ่งจะต้องรอดูผลการเกิดอาการเป็นระยะเวลาและอาจทำให้คดีขาดอายุความได้ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเห็นได้ว่าอายุความในการเรียกร้องค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติแต่ละฉบับนั้น ยังไม่เหมาะสมและครอบคลุมอย่างเพียงพอ ดังนั้นจึงไม่อาจนำเอาอายุความดังกล่าวมาปรับใช้กับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากวัตถุอันตรายในหลาย ๆ กรณีที่เกิดขึ้นได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับวัตถุอันตรายในเรื่องของอายุความต่อไป

ปัญหาค่าเสียหายเชิงลงโทษที่เกิดขึ้นจากวัตถุอันตราย

จากสภาพของวัตถุอันตรายนั้น เป็นสิ่งที่สามารถก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ ชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อมได้ง่ายกว่าสินค้าประเภทอื่น ๆ ดังนั้นในการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายนั้น จะต้องมีการใช้ความระมัดระวังมากกว่าการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสินค้าโดยทั่วไป เพราะหากสินค้าที่เป็นวัตถุอันตรายเกิดความเสียหายขึ้นแล้วย่อมทำให้เกิดความเสียหายได้อย่างมาก ดังนั้นจึงเป็นการจำเป็นที่จะต้องมีบทลงโทษต่อผู้ประกอบการที่กระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งการลงโทษผู้ประกอบการนั้นในบางครั้งการลงโทษทางอาญาก็ไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคแต่อย่างใด อีกทั้งการพิจารณาคดีในทางกฎหมายอาญาย่อมมีมากกว่าการนำสืบพิสูจน์ในทางแพ่ง เพราะฉะนั้นบทลงโทษประการหนึ่งที่น่าจะพิจารณาเพื่อนำมาใช้ปรับแก้การทำธุรกิจวัตถุอันตราย คือ การนำบทบัญญัติเกี่ยวกับค่าเสียหายเชิงลงโทษมาบังคับใช้แก่ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่เป็นวัตถุอันตราย ซึ่งในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ไม่ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการเรียกค่าเสียหายเชิงลงโทษจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากวัตถุอันตรายแต่อย่างใด ซึ่งทำให้เกิดปัญหาขึ้นดังนี้

1. ปัญหาการเรียกค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางแพ่งจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากวัตถุอันตราย ซึ่งมาตรา 57 ได้บัญญัติให้ความรับผิดชอบในทางแพ่งตามพระราชบัญญัตินี้ไม่เป็นการลดล้างความรับผิดชอบในทางแพ่งที่บุคคลมีอยู่ตาม บทบัญญัติอื่น หรือของบทกฎหมายอื่น ดังนั้นเมื่อมีการเรียกค่าเสียหายตามพระราชบัญญัตินี้แล้วจึงสามารถเรียกค่าเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งหรือเรียกค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติอื่นได้อีกด้วย

โดยบทบัญญัติในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 นี้ ส่วนใหญ่จะเป็นการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคคลต่าง ๆ ซึ่งต้องรับผิดชอบในผลแห่งความเสียหายที่เกิดขึ้นจากวัตถุอันตราย กล่าวคือ

มาตรา 63 ได้กำหนดถึงสิทธิแก่ผู้เสียหายในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นจากวัตถุอันตรายจากผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่ง หรือผู้มีไว้ในครอบครอง เว้นแต่บุคคลเหล่านี้ จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุสุดวิสัย หรือเพราะความผิดของผู้เสียหายเอง

มาตรา 64 ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ขายหรือผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายให้กับคนต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากวัตถุอันตรายนั้น เว้นแต่ผู้ขายหรือผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายจะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะเหตุสุดวิสัยหรือเพราะความผิดของผู้เสียหายเอง

มาตรา 65 นายจ้าง ตัวการ ผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของกิจการต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดที่บุคคลตามมาตรา 63 หรือ 64 ได้กระทำให้ไปในการทำงานให้แก่ตน แต่ชอบที่จะได้รับการชดเชยจากบุคคลดังกล่าว เว้นแต่ตนจะมีส่วนผิดในการสั่งให้ทำ การเลือกหาตัวบุคคล การควบคุม หรือการอื่นอันมีผลโดยตรงให้เกิดการละเมิดขึ้น

มาตรา 66 กำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีก คนกลาง และผู้มีส่วนร่วมในการจำหน่าย จ่ายแจกทุกช่วงต่อจากผู้ผลิตจนถึงผู้ที่รับผิดชอบขณะเกิดการละเมิดต้องร่วมรับผิดชอบแห่งละเมิดด้วย

มาตรา 69 หากเป็นกรณีที่ความเสียหายนั้นเกิดแก่บุคคล สัตว์ พืช หรือสิ่งแวดล้อม ถ้ารัฐได้รับความเสียหายเพราะเหตุอย่างใด ๆ ไม่ว่าจะเพราะการเข้าช่วยเหลือ เคลื่อนย้าย บำบัด บรรเทา หรือขจัดความเสียหายให้เกิดการคืนสู่สภาพเดิม หรือใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของ หรือทรัพย์สินกรรมชาติ หรือเป็นความเสียหายต่อทรัพย์สินของแผ่นดิน เมื่อได้รับคำร้องขอจากหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบต่อวัตถุอันตรายดังกล่าวให้พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายของรัฐดังกล่าวได้

จากบทบัญญัติข้างต้นจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติเกี่ยวกับความเสียหายตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้แต่เพียงผู้ใดเป็นผู้มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นเท่านั้น หรือผู้ใดไม่มีสิทธิในการเรียกร้องค่าเสียหายที่เกิดขึ้น แต่พระราชบัญญัตินี้ไม่ได้มีการบัญญัติถึงเรื่องของค่าเสียหายไว้แต่ประการใด ดังนั้น จึงต้องนำเรื่องของการกำหนดค่าเสียหายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 มาใช้บังคับ ซึ่งบัญญัติว่า “ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้นให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด ” เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าในพระราชบัญญัตินี้แม้ว่าจะมีการบัญญัติให้ไม่เป็นการลบล้างความรับผิดชอบตามกฎหมายอื่นก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ทำให้ผู้ต้องรับผิดชอบรับผิดมากขึ้นแต่ประการใด เพียงแต่เป็นการกำหนดผู้ที่ต้องรับผิดมากขึ้นกว่ากฎหมายฉบับอื่นเท่านั้น

ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับวัตถุอันตรายนั้นทำให้ทราบว่า วัตถุอันตรายหากไม่มีการควบคุมที่ดีแล้วย่อมอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ ผู้บริโภค หรือบุคคลอื่นได้ ดังนั้นในการทำธุรกิจ

เกี่ยวกับสินค้าที่เป็นวัตถุดิบรายจึงควรต้องมีมาตรการบางประการที่เป็นการลงโทษเมื่อผู้ประกอบการธุรกิจกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงทำให้เกิดความเสียหายขึ้น ซึ่งมาตรการที่เหมาะสมในการนำมาบังคับใช้แก่ความเสียหายนี้ได้แก่ มาตรการเกี่ยวกับค่าเสียหายเชิงลงโทษ

ค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้น เป็นค่าเสียหายที่นอกจากเป็นค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหายทางหนึ่งแล้วยังเป็นการป้องปรามมิให้ผู้อื่นกระทำเช่นเดียวกับจำเลยอีก โดยค่าเสียหายเชิงลงโทษนั้นจะไม่นำมาใช้กับการกระทำละเมิดโดยทั่วไป แต่จะนำมาใช้กับการกระทำละเมิดที่มีลักษณะชั่วร้าย ออกอาจไม่นำพาต่อกฎหมาย หรือการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง การละเลยไม่เอาใจใส่ ทั้งที่รู้ว่าความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้ เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นค่าเสียหายที่ศาลสามารถกำหนดค่าเสียหายส่วนนี้ได้เองตามความเหมาะสมโดยโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยศาลจะคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งละเมิด ฐานะทางเศรษฐกิจของตัวจำเลย และสภาพความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับจากผลของการกระทำละเมิด เพราะฉะนั้นค่าเสียหายเชิงลงโทษจึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมในการนำมาปรับใช้เพื่อลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวกับวัตถุดิบราย ซึ่งคำนึงถึงแต่ผลกำไรโดยไม่คำนึงถึง ชีวิต สุขภาพ อนามัยของผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม

2. ปัญหาการใช้ค่าเสียหายเชิงลงโทษตามพระราชบัญญัติอื่น

ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยได้มีการยอมรับแนวคิดเกี่ยวกับค่าเสียหายเชิงลงโทษ บ้างแล้ว แม้ว่าจะมีหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าเสียหายที่เคร่งครัดกว่าประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law ก็ตาม ซึ่งกฎหมายที่มีการบัญญัติค่าเสียหายเชิงลงโทษที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคได้แก่

2.1 พระราชบัญญัติความรับผิดเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

พ.ศ.2551 ได้กำหนดในเรื่องของค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ในมาตรา 11 (2) โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการ ผู้ที่ผลิต นำเข้า หรือขายสินค้า โดย

- รู้ยู่่ว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
- ไม่รู้เพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง
- เมื่อรู้แล้วว่าสินค้าเป็นสินค้าไม่ปลอดภัยหลังจากการผลิต นำเข้า หรือขาย แล้ว ไม่

ดำเนินการใด ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหาย

ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงตามที่ศาลเห็นสมควรแต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงนั้น

พระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 นั้นจะมุ่งเน้นการลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยทราบอยู่แล้ว

ว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยแต่ก็นำออกมาจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค แต่เนื่องจากวัตถุดิบอันตรายในบางกรณีนี้เป็นวัตถุดิบอันตรายที่ไม่ใช่สินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามความหมายของพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น การรับประกันถึงค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ในนั้นจึงไม่ครอบคลุมความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากวัตถุดิบอันตรายได้ทุกกรณี เช่น กรณีความเสียหายเกิดขึ้นจากวัตถุดิบที่ไม่ถือว่าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย แต่กลับเกิดความเสียหายเพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้ประกอบกิจการ เช่น กรณีของผู้บริโภคซื้อสินค้าประเภทน้ำมันเชื้อเพลิงที่สามารถระเหยได้ หากน้ำมันเชื้อเพลิงสัมผัสกับเปลวไฟ หรือสะเก็ดไฟ โดยกรณีตัวอย่างนี้ผู้ซื้อได้ซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงมาจากผู้ขายโดยน้ำมันเชื้อเพลิงดังกล่าวไม่ได้มีความบกพร่องในการผลิตหรือบกพร่องในการออกแบบ อีกทั้งยังได้มีการติดป้ายคำเตือน และวิธีใช้ต่าง ๆ อย่างชัดเจน แต่ในขณะที่ลูกจ้างของผู้ขายทำการขนส่งสินค้าน้ำมันเชื้อเพลิงดังกล่าวให้แก่ผู้ซื้อ ลูกจ้างก็ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง สูบบุรีในขณะที่ทำการตรวจเช็คน้ำมันเชื้อเพลิงก่อให้เกิดการระเบิดขึ้นในสถานที่เก็บสินค้าของผู้ซื้อ ซึ่งกรณีเช่นนี้เป็นกรณีที่สินค้าที่เป็นวัตถุดิบอันตรายเกิดความเสียหายขึ้น แต่สินค้านั้นไม่ได้เข้าข่ายของสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จึงเป็นกรณีที่ไม้อาจนำเอาบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้มาบังคับใช้ในกรณีนี้ได้ ซึ่งกรณีผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงที่ควรจะต้องมีการลงโทษสำหรับลูกจ้างที่กระทำการโดยประมาทและเป็นเรื่องที่น่าายจ้งควรจะต้องร่วมรับผิดชอบด้วย เพราะว่าเป็นการทำงานในทางที่จ้ง เพราะฉะนั้นจึง เห็นว่าควรที่จะมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ในพระราชบัญญัติวัตถุดิบอันตราย พ.ศ.2535 ด้วยอีกทางหนึ่ง เพื่อให้ครอบคลุมอย่างเพียงพอในการลงโทษผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายที่กระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย

2.2 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551 มีการกำหนดในมาตรา 42 ได้กำหนดให้การกระทำของผู้ประกอบธุรกิจที่ทำโดย

- เจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรม
- จงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหาย
- ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภค
- กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน

ให้ศาลสามารถพิพากษาให้ชดเชยค่าเสียหายเพื่อการลงโทษผู้ประกอบธุรกิจเพิ่มขึ้นจากค่าเสียหายที่แท้จริงให้แก่ผู้บริโภคได้ ตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกิน 2 เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงหรือถ้าความเสียหายไม่เกิน 50,000 บาทให้กำหนดได้ไม่เกิน 5 เท่าของความเสียหายที่แท้จริง

ในส่วนพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคนั้นจะมุ่งเน้นไปเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ให้ได้รับความเป็นธรรมจากผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งในบางกรณีนั้นการคุ้มครองผู้บริโภคแต่ในแง่ของความเป็นธรรมในการประกอบธุรกิจนั้นหาเป็นการเพียงพอไม่ เพราะความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก วัตถุอันตรายนั้นอาจ ไม่ได้เกิดจากการเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรมในทางธุรกิจเท่านั้น แต่ ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุเหตุบางประการขึ้นก็ได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นได้ง่ายในกรณีที่สินค้าที่ซื้อขายนั้นเป็นวัตถุอันตราย เช่นกรณีการขายน้ำมันเชื้อเพลิงดัง ตัวอย่างข้างต้นนั้นก็เป็นที่ไม่เข้ากรณีของการเรียกค่าเสียหายเชิงลงโทษตามพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ เช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับ ค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย โดยให้ครอบคลุมถึงความเสียหายที่อาจ เกิดขึ้นจากวัตถุอันตรายด้วย เพื่อเป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคให้เป็นการครบด้วย อีกชั้นหนึ่ง (ควรให้มีการยกเว้นข้อบังคับในมาตรา 57 เพื่อไม่ให้มีผลถึงค่าเสียหายเชิงลงโทษด้วย เพื่อเป็นการลงโทษซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติฉบับอื่น)

ปัญหาการจัดการของเสียที่เกิดจากวัตถุอันตรายจากการใช้ของผู้บริโภค

1. ปัญหาเกี่ยวกับของเสียที่เกิดจากวัตถุอันตราย

การพัฒนาอย่างรวดเร็วของระบบเศรษฐกิจและสังคมของไทยนั้น ทำให้มีการนำเอา สารเคมีต่าง ๆ รวมทั้งวัตถุอันตรายทั้งหลายมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งต่อมามีการ นำมาใช้ในครัวเรือนของผู้บริโภคเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการพัฒนาของประเทศไทย ซึ่ง สารเคมีและวัตถุอันตรายต่าง ๆ นั้นทำให้ผู้บริโภคได้รับความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตมากยิ่งขึ้น เช่น การนำวัตถุอันตรายมาเป็นส่วนประกอบในการผลิต ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด หรือผลิต เครื่องจักรต่าง ๆ การกำจัดแมลงและสัตว์ในครัวเรือนหรือทางด้านการเกษตร หรือไม่ว่าจะเป็นใน ส่วนของการเดินทางที่สะดวกสบายขึ้นจากการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง หรือเพื่อประโยชน์ในทาง การแพทย์และการถนอมอาหารก็ล้วนแต่มีวัตถุอันตรายที่ถูกนำมาใช้เพื่อช่วยเหลือมนุษย์ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าสารเคมีและวัตถุอันตรายต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้สำหรับการ ดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสมัยนี้

เมื่อมีการใช้วัตถุอันตรายและสารเคมีต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น สิ่งก็ตามที่ได้แก่ขยะหรือของเสีย ที่เกิดจากวัตถุอันตราย ซึ่งของเสียเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน มากกว่าขยะหรือของเสียประเภทอื่น เนื่องจากของเสียเหล่านี้สามารถที่จะแพร่กระจายไปปะปนอยู่ กับน้ำ หรือดิน ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์นำมาอุปโภคหรือบริโภคได้ง่ายกว่าของเสียอย่างอื่นมาก ดังนั้น

หากไม่มีการจัดการของเสียอันตรายที่เกิดจากการใช้วัตถุอันตรายอย่างดีแล้วก็จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในบริเวณนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้ง ยังทำให้ภาครัฐต้องใช้งบประมาณมาเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วย ของประชาชน หรือบำบัดแก้ไขมลพิษที่เกิดขึ้น จากของเสียเหล่านั้นอีกด้วย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมิกฎหมายที่เหมาะสมในการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับของเสียอันตรายเหล่านี้

2. ปัญหาการจัดการของเสียที่เกิดจากวัตถุอันตราย

สำหรับการจัดการของเสียที่เกิดจากวัตถุอันตรายนั้น แต่เดิมที่ประเทศไทยยังไม่มีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม และด้านวิทยาศาสตร์มากนัก ของเสียที่เกิดจากวัตถุอันตรายนั้นก็มีจำนวนที่ไม่มาก เพราะฉะนั้นจึงไม่ได้มีการสนใจดูแลควบคุมของเสียที่เกิดขึ้นจากวัตถุอันตรายมาเท่าใดนัก และผู้ที่ปล่อยของเสียอันตรายส่วนมากจะเป็นผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรม นั่นก็คือ โรงงานต่าง ๆ ซึ่งการจัดการของเสียอันตรายที่เกิดจากโรงงานต่าง ๆ นั้น โดยมากมักจะปล่อยลงตามแหล่งน้ำธรรมชาติ หรือสถานที่อื่น โดยหวังให้ธรรมชาตินั้น ช่วยเจือจางความเป็นพิษของของเสียอันตรายเหล่านั้น แต่ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาทางอุตสาหกรรมที่มากขึ้น การปล่อยของเสียลงในแหล่งน้ำธรรมชาติก็ไม่อาจช่วยเจือจางความเป็นพิษของสิ่งเหล่านั้นลงได้ทัน จึงทำให้ประชาชนผู้ใช้แหล่งน้ำต่อมาจากโรงงานต่าง ๆ ได้รับผลกระทบจากสารพิษที่ปล่อยออกมาทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพมากมาย ซึ่งภาครัฐได้เห็นถึงปัญหาดังกล่าวจึงได้ทำการออกกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลของเสีย ที่เกิดจากวัตถุ อันตรายด้วยกันจำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 โดยพระราชบัญญัติทั้ง 3 นั้นได้มีการกำหนดให้มีการจัดการเกี่ยวกับวัตถุอันตรายและการจัดการของเสียที่อาจก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ดังจะกล่าวต่อไปนี้

2.1 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 นี้ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องของการกำหนดมาตรการควบคุมและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยให้ประชาชนและองค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการกำหนดให้เอกชนผู้ที่ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษต้องมีระบบในการบำบัดน้ำเสีย หรือจัดการของ

เสียตามที่กฎหมายกำหนดไว้ (มาตรา 80, 94) นอกจากนี้ยังมีการกำหนดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และรวมไปถึงการจัดการของเสียอันตรายที่เกิดจากการผลิต การใช้สารเคมี หรือวัตถุอันตราย ในกระบวนการทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การสาธารณสุขและกิจการอย่างอื่นด้วยวิธีการที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการที่เกี่ยวข้องด้วย (มาตรา 79)

จากพระราชบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ได้มีการกำหนดระบบจัด การมลพิษและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในหลายกรณีด้วยกัน รวมไปถึงการจัดการของเสียอันตรายด้วย แต่ในปัจจุบันแหล่งกำเนิดของเสียอันตรายที่สำคัญประการหนึ่งนั้นมาจากการใช้งานในครัวเรือนซึ่งนับวันมีแต่จะเพิ่มมากขึ้น และในพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการของเสียอันตรายที่เกิดจากการใช้งานของผู้บริโภคในครัวเรือนไว้ เพราะฉะนั้นของเสียที่เกิดจากวัตถุอันตรายจึงไม่ได้มีการจัดการที่เหมาะสมเหมือนของเสียอันตรายที่เกิดจากในส่วนของโรงงานหรือด้านอุตสาหกรรม

2.2 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535

ในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 นั้นโดยมากจะเป็นการบัญญัติควบคุมเกี่ยวกับมาตรฐานของโรงงานในเรื่องต่าง ๆ และในเรื่องเกี่ยวกับของเสียที่เกิดจากโรงงานที่อาจกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้นก็มีการบัญญัติควบคุมไว้เช่นกัน โดยในมาตรา 8 ได้มีการกำหนดให้รัฐมนตรีผู้มีอำนาจสามารถออกกฎกระทรวงออกมาควบคุมมาตรฐานการปล่อยของเสีย มลพิษ หรือสิ่งที่จะกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดจากการประกอบกิจการของโรงงานได้ ซึ่งต่อมาได้มีการออกกฎกระทรวง เพื่อควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษ หรือสิ่งที่จะกระทบต่อสิ่งแวดล้อมออกมาอีกหลายฉบับ

แม้ว่าพระราชบัญญัติโรงงานจะมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของเสียที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือของเสียอันตรายก็ตาม แต่เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นพระราชบัญญัติที่ควบคุมมาตรฐานของ โรงงานเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงไม่อาจนำบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมาใช้บังคับกับการควบคุมของเสียอันตรายที่ออกมาจากครัวเรือนของผู้บริโภคสินค้าโดยทั่วไปได้

2.3 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535

เมื่อก้าวถึงวัตถุอันตรายแล้วพระราชบัญญัติที่ควบคุมเกี่ยวกับวัตถุอันตรายเป็นหลักก็ได้แก่ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 ซึ่งมีบทบัญญัติในการควบคุมวัตถุอันตรายชนิดต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของการผลิต การนำเข้า การขนส่ง การครอบครอง แต่อย่างไรก็ดีพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายนั้น กลับไม่มีการกล่าวถึงการจัดการของเสียที่เกิดจากวัตถุอันตรายไว้แต่ประการใด

การที่พระราชบัญญัติว่าด้วยอันตรายนี้ ไม่ได้มีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับ การจัดการของเสียอันตรายเอาไว้ทำให้ การจัดการของเสียอันตรายตามสถานที่ต่าง ๆ ต้องถูกบังคับโดยพระราชบัญญัติที่หลากหลายแตกต่างกันไป เช่น พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 หากของเสียอันตรายนั้นเกิดขึ้นใน โรงงาน และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ในการจัดการของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นในการอุตสาหกรรม การเกษตร การสาธารณสุข และกิจการต่าง ๆ แต่ก็ไม่ได้มีการบัญญัติการควบคุมของเสียอันตรายที่เกิดจากการใช้งานทางด้านครัวเรือนของผู้บริโภค ซึ่งทุกวันนี้การใช้งานในครัวเรือนของผู้บริโภคนั้นมีแต่จะเพิ่มขึ้น ทุกวันจนไม่น้อยไปกว่าปริมาณของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นจากการใช้งานในด้านอื่น ๆ จึงควรที่จะต้องมีมาตรการเพื่อควบคุมการใช้งานวัสดุอันตราย และการจัดการของเสียอันตรายที่เหมาะสมต่อไป

ปัญหาเกี่ยวกับของเสียที่เกิดจากวัสดุอันตรายจากภาคครัวเรือนในปัจจุบันนี้คือ การที่ไม่มีกฎหมาย ควบคุมการใช้งานวัสดุอันตรายให้มีการใช้เท่าที่จำเป็น อีกทั้งยังไม่มี การควบคุมการประกอบธุรกิจดังกล่าวให้การดำเนินธุรกิจต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไม่ใช่คำนึงถึงแต่ผลกำไรที่ผู้ประกอบการจะได้รับ ซึ่งสุดท้ายแล้วความเสียหายที่เกิดจากการบริโภควัสดุอันตรายเหล่านั้นย่อมกลับมาเกิดแก่ประชาชนทั่วไปเองโดยตรง ดังเห็นได้จากเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ที่กรุงเทพฯ เมื่อมีน้ำผุดขึ้นมาจากท่อระบายน้ำจะเห็นได้ว่ามีสารเคมีต่าง ๆ ปนเปื้อนออกมามากมาย และเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งสารเคมีที่เป็นอันตรายเหล่านี้ก็เกิดมาจากการใช้วัสดุอันตรายของผู้บริโภคและไม่มี การจัดการของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นอย่างถูกวิธี ดังนั้น จาก ผลที่เกิดขึ้นทำให้เห็นถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า และหากมีการจัดการของเสียอันตรายอย่างถูกต้องแล้วก็จะเป็นการลดภาระของทางรัฐบาลที่ต้องทำการกำจัดและบำบัดของเสียที่เกิดจากวัสดุอันตราย อีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้อง มีกฎหมายออกมารองรับเพื่อให้มีการจัดการของเสียอันตรายที่ถูกต้องต่อไป